

© NOBELSTIFTELSEN 2009

Generellt tillstånd beviljas för publicering
i tidningar på alla språk från och med
7 december 2009, 17.30 (svensk tid).

För publicering i tidskrifter eller böcker krävs,
såvida det inte gäller sammanfattningar,
Stiftelsens medgivande.

När det gäller all publicering av föreläsningen
i dess helhet eller i längre avsnitt måste ovan
understrukna copyrightnotering anges.

Herta Müller:

Varje ord vet något om den onda cirkeln

Nobelföreläsning

7 december 2009

HAR DU EN NÄSDUK, frågade min mor varje morgon vid porten, innan jag gick ut på gatan. Jag hade ingen. Och eftersom jag inte hade någon gick jag tillbaka in i rummet och hämtade en näsduk. Varje morgon hade jag ingen, eftersom jag varje morgon väntade på frågan. Näsduken var beviset för att min mor beskyddade mig på morgonen. Under dagens andra timmar och sysslor var jag hänvisad till mig själv. Frågan HAR DU EN NÄSDUK var en indirekt ömhetsbetygelse. En direkt skulle ha varit pinsam, något sådant fanns inte bland bönderna. Kärleken klädde ut sig till en fråga. Endast på så sätt kunde man uttala den, torrt och bestämt i en ton av befallning, som ett handgrepp i arbetet. Att rösten var barsk underströk till och med ömheten. Varje morgon gick jag en gång utan näsduk till porten och en andra gång med en näsduk. Först då gick jag ut på gatan, som om även min mor var med näsduken.

Och tjugo år senare var jag sedan länge ensam med mig själv i staden, översättare på en maskinfabrik. Klockan fem på morgonen steg jag upp, halv sju började arbetet. På morgnarna dånade fosterlandshymnen ut ur högtalaren över fabriken's gård. På lunchrasten arbetarkörerna, men arbetarna som satt och åt hade ögon tomma som bleckplåt, händer kladdiga av olja, deras mat var inlindad i tidningspapper. Innan de åt sin lilla fläskbit skrapade de med kniven bort trycksvärtan från fläsket. Två år förflöt i sin vardagliga lunk, den ena dagen var den andra lik.

På tredje året var det slut med dagarnas likhet. Tre gånger inom loppet av en vecka kom tidigt på morgonen en jättelik och grovlemmad man med gnistrande blå ögon in på mitt rum, en koloss från Hemliga polisen.

Den första gången skällde han ut mig på stående fot och gick sedan sin väg.

Den andra gången tog han av sig sin vindtygsjacka, hängde den på skåpnyckeln och satte sig ned. Jag hade denna morgon tagit med mig några tulpaner hemifrån och arrangerade dem i en vas. Han iakttog mig och berömde mig för min ovanliga människokänedom. Hans röst var hal. Jag kände mig illa till mods. Jag protesterade mot berömmet och försäkrade att jag kände till tulpaner men inte människor. Då sade han maliciöst att han kände bättre till mig än jag tulpanerna. Sedan tog han sin vindtygsjacka på armen och gick.

Den tredje gången satte han sig och jag blev stående, eftersom han hade lagt sin portfölj på min stol. Jag vågade inte ställa ned den på golvet. Han skällde ut mig och kallade mig stockdum, arbetsovillig, slinka, så eländig som en lösdrivande hund. Tulpanerna sköt han åt sidan, nästan ända fram till bordskanten. Mitt på bordet lade han ett tomt pappersark och en penna. Han röt: Skriv. Jag skrev, stående, det som han dikterade – mitt namn med födelsedatum och adress. Men sedan, att jag, oberoende av närstående och släktingar inte fick säga till någon att jag... nu kom det förskräckliga ordet:

colaborez, att jag kollaborerade. Det ordet skrev jag inte. Jag lade ned pennan och gick fram till fönstret, såg ut på den dammiga gatan. Den var inte asfalterad. Gropar i vägbanan och förfallna hus. Denna ödelagda gata hette dessutom Strada Gloriei, Den ärorika gatan. På Den ärorika gatan satt en katt i det nakna mullbärsträdet. Det var fabrikskatten med det sönderrivna örat. Över den hängde en tidig sol som en gul trumma. Jag sade: *N-am caracterul, jag har inte en sådan läggning*. Jag sade det till gatan utanför. Ordet LÄGGNING gjorde säkerhetstjänstemannen hysterisk. Han slet itu papperet och slängde papperslapparna på golvet. Troligtvis kom han ihåg att han skulle presentera värningsförsöket för sin chef. För han böjde sig ned och samlade ihop lapparna i handen och stoppade ned dem i sin portfölj. Sedan suckade han djupt och slängde i sitt nederlag vasen med tulpanerna i väggen. Den gick sönder och det knastrade som om det funnits tändar i luften. Med portföljen under armen sade han tyst: *Du kommer att få ångra det här. Vi dränker dig i floden*. Jag sade liksom till mig själv: *Om jag skriver under det där, kan jag inte leva med mig längre, då måste jag göra det själv. Det är bättre att ni gör det*. Då stod dörren till kontoret redan öppen och han var borta. Och ute på Den ärorika gatan hade katten hoppat över från trädet till hustaket. En gren sviktade som en trampolin.

Nästa dag började eländet. Jag skulle försvinna från fabriken. Varje morgon klockan halv sju skulle jag visa mig hos direktören. Med honom satt varje morgon fackföreningsledaren och partisekreteraren. Som min mor på den tiden frågade: Har du en näsduk, frågade nu direktören varje morgon: *Har du hittat något annat arbete*. Jag svarade varje gång samma sak: *Jag har inte sökt något. Jag trivs här på fabriken. Jag vill stanna här till pensionen*.

En morgon kom jag till arbetet och mina tjocka ordböcker låg på golvet i korridoren vid dörren till kontoret. Jag öppnade, vid mitt skrivbord satt en ingenjör. Han sade: *Här knackar man innan man kommer in. Här sitter jag. Du har ingenting här att göra*. Jag kunde inte gå hem, då skulle de ha haft en förevändning att avskeda mig på grund av frånvaro utan giltigt förfall. Jag hade inget kontorsrum, var nu mer än någonsin tvingad att varje dag komma i rätt tid till arbetet, fick under inga omständigheter vara borta.

Min väninna som jag varje dag berättade allt för på hemvägen genom den eländiga ärorika gatan, gjorde under den första tiden ett hörn ledigt för mig vid sitt skrivbord. Men en morgon stod hon utanför sin dörr och sade: *Jag får inte släppa in dig. Alla säger att du är spion*. Trakasserierna skickades nedåt. Ryktet sattes i omlopp bland mina arbetskamrater. Det var det allra värsta. Mot angrepp kan man värja sig. Mot förtal är man maktlös. Varje dag var jag beredd på allt, även på döden. Men denna perfiditet kunde jag inte hantera. Ingen beredskap gjorde den uthärdlig. Förtal fyller en till

brädden med smuts, man kvävs, därför att man inte kan värja sig. I arbetskamraternas ögon var jag precis det som jag hade vägrat. Om jag hade spionerat på dem, skulle de aningslöst ha anförtrott sig åt mig. I grund och botten bestraffade de mig för att jag förskonade dem.

Eftersom jag nu verkligen inte kunde vara borta men inte hade något arbetsrum och min väninna inte fick släppa in mig i sitt, stod jag obeslutsam i trapphuset. Jag gick ett par gånger upp och ned för trappan – plötsligt var jag åter min mors barn, för JAG HADE EN NÄSDUK. Jag lade den på ett trappsteg mellan första och andra våningen. Strök den slät, så att den låg prydligt och satte mig på den. Mina tjocka ordböcker lade jag i knäet och översatte beskrivningarna av hydrauliska maskiner. Jag var en vits i trappan – min arbetsplats var en näsduk. På lunchrasten kom min väninna och satte sig bredvid mig. Vi åt tillsammans som tidigare på hennes och ännu tidigare på mitt arbetsrum. Ur gårdshögtalaren sjöng som alltid arbetarkörerna om folkets lycka. Hon åt och grät för min skull. Inte jag. Jag var tvungen att hela tiden vara hård. Längre till. Ett par veckor som kändes som en evighet, tills jag blev avskedad.

Under den tid när jag var en vits i trappan, bläddrade jag i mitt lexikon för att se vilka uttryck som hängde ihop med ordet TRAPPA. Det första steget i en trappa heter ANSTEG, det sista steget UTSTEG. De vågräta trappstegen som man kliver på är på sidorna inpassade i TRAPPKINDERNA. Och de fria utrymmena mellan varje trappsteg heter rent av TRAPPÖGONEN. Från de olika delarna i konstruktionen av de hydrauliska oljekladdiga maskinerna kände jag till de vackra orden SVALSTJÄRT, SVANHALS och den del som uppgängas på skruven hette SKRUV MUTTER. Och på samma sätt blev jag nu förbluffad av de poetiska benämningarna på en trappas olika delar, det tekniska språkets skönhet. TRAPPKINDER; TRAPPÖGON – alltså har trappan ett ansikte. Om materialet är av trä eller sten, betong eller järn – varför bygger människorna in sitt eget anlete till och med i de mest skrymmande tingen i världen, ger dött material namn, hämtade från det egna köttet, personifierar det till kroppsdelar. Bli det kärva arbetet för de tekniska experterna drägligt först när man smugit in ömhet i det. Sker varje arbete, inom varje yrke, efter samma princip som min mors fråga om näsduken.

Det fanns i min barndom en näsduksbyrålåda,. Där låg i två rader bredvid varandra med tre staplar i varje:

till vänster herrnäsdukarna för min far och min morfar.

till höger damnäsdukarna för min mor och min mormor.

i mitten barnnäsdukarna för mig.

Byrålådan var vårt familjeporträtt i näsduksformat. Herrnäsdukarna var de största, hade mörka ränder runt kanterna i brunt, grått eller bordeaux. Damnäsdukarna var mindre, deras ränder ljusblå, röda eller gröna. Barnnäsdukarna var de minsta, utan rand men i de vita hörnen bemålade med blommor eller djur. Av alla tre näsdukssorterna fanns det vardagsnäsdukar i den främre raden och söndagsnäsdukar i den bortre. På söndagarna måste näsduken passa i färg till kläderna, även om man inte såg den.

Inget annat föremål i huset, inte ens vi själva, var så viktigt för oss som näsduken. Den användes universellt för snuva, näsblod, skadad hand, armbåge eller knä, för gråt eller att bita i för att undertrycka gråten. En våt, kall näsduk på pannan hjälpte mot huvudvärk. Med fyra knutar i hörnen var den en huvudbeklädnad mot sol eller regn. När man ville komma ihåg något gjorde man en knut på näsduken som stöd för minnet. När man bar tunga väskor virade man den om handen. Fladdrande var den en avskedsvinkning när tåget lämnade stationen. Och eftersom tåg på rumänska heter TREN och tårar på banatdialekt heter TRÄN liknade tågens gnissel på skenorna i mitt huvud alltid gråten. När någon i byn dog hemma band man genast upp hakan med en näsduk, för att munnen skulle förbli stängd, då likstelheten inträtt. Om en person föll död ned på gatan i staden fanns det alltid någon förbipasserande som täckte över den dödes ansikte med en näsduk – på så sätt blev näsduken den första vilan.

Under heta sommardagar skickade föräldrarna sina barn sent på kvällen till kyrkogården för att vattna blommorna. Två eller tre tillsammans gick man snabbt från grav till grav och vattnade. Sedan satte vi oss tätt tillsammans på kapellets trappa och såg hur små vita dimmoln steg upp ur vissa gravar. De flög ett litet stycke i den svarta luften och försvann. För oss var det de dödas själar: djurgestalter, glasögon, flaskor och koppar, handskar och strumpor. Och här och där en vit näsduk med nattens svarta rand.

Senare, när jag förde samtal med Oskar Pastior för att skriva om hans deportation till sovjetiskt arbetsläger, berättade han att han hade fått en vit batistnäsduk av en gammal rysk mor. Kanske har ni tur, du och min son, och får komma hem snart, sade den ryska kvinnan. Hennes son var lika gammal som Oskar Pastior och lika långt hemifrån men i den andra riktningen, sade hon, i en straffbataljon. Som en halvt utsvulten tiggare knackade Oskar Pastior på hennes dörr, ville byta ett stycke kol mot en smula mat. Hon släppte in honom i sitt hus, gav honom varm soppa. Och när det droppade från hans näsa ned i soppan – den vita batistnäsduken, som ingen tidigare hade använt. Med sin genombrutna rand, sina prydligt sydda stavar och buketter av silkestråd var näsduken en skönhet, som omfamnade och samtidigt sårade tiggaren. En hybrid, å ena sidan en tröst i batist, å andra sidan ett måttband med silkesstavar, med de vita strecken som på en skala mätte hans förfall. Oskar Pastior själv var en hybrid för denna kvinna: världsfrånvärd

tiggare i hennes hus och ett förlorat barn någonstans i världen. I dessa två personer hade han fått både lycka och för högt ställda krav på sig genom gesten från en kvinna som för honom också var två personer i en: främmande rysk kvinna och orolig mor med frågan: HAR DU EN NÄSDUK.

Allt sedan jag hört denna historia har jag också en fråga: Är HAR DU EN NÄSDUK en fråga som är giltig överallt och som i snöglansen mellan frost och tö spanner över halva världen. Går den mellan berg och stäpper över alla gränser, ända in i ett jättelikt imperium, översållat med straff- och fångläger. Går det rentav inte att ta kål på frågan HAR DU EN NÄSDUK inte ens med hammare och skära, inte ens genom de många lägren i omskolningens stalinism?

Även om jag i årtal har talat rumänska upptäckte jag för första gången i samtal med Oskar Pastior: Näsduk heter på rumänska BATISTA. Åter igen den sinnliga rumänskan som tvingande lätt jagar sina ord direkt in i ens hjärta. Materialet gör ingen omväg, betraktar sig som färdig näsduk, som BATISTA. Som om varje näsduk vid varje tillfälle och överallt vore gjord av batist.

Oskar Pastior sparade denna näsduk i sin väska som en relik av en dubbelmor med en dubbelson. Och tog den sedan efter fem lägerår med sig hem. Varför – hans vita näsduk av batist var både hopp och rädsla. Om man avhänder sig hopp och rädsla dör man.

Efter samtalet om den vita näsduken arbetade jag halva natten med ett collage, som jag klistrade upp på ett vitt kort till Oskar Pastior:

*Här dansar punkter säger Bea
kommer du i ett glas mjölk på hög fot
tvätt i vitt grågrönt zinkbadkar
vid postförskott tillmötesgår man
nästan alla slags material
titta här
jag är tågresan och
körsbäret i tvålkoppen
tala aldrig med främmande män och
över centralen*

När jag veckan därpå kom till honom för att ge honom collaget, sade han: *Du måste klistra dit TILL OSKAR på kortet.* Jag sade: *Det som jag ger dig, tillhör dig. Det vet du väl.* Han sade: *Du måste klistra dit det. Kortet vet det kanske inte.* Jag tog med mig

kortet hem igen och klistrade dit: Till Oskar. Och gav honom det tillbaka veckan därpå, som om jag första gången hade gått tillbaka från porten utan näsduk och nu för andra gången kom till porten med en näsduk.

Med en näsduk slutar också en annan historia.

Mina morföräldrars son hette Matz. På trettioalet skickades han till en handelsutbildning i Timișoara för att kunna överta familjens spannmåls- och kolonialvaruaffär. På skolan undervisade lärare från Tyska riket, riktiga nazister. Matz var kanske efter studierna vid sidan om även utbildad till köpman men huvudsakligen till nazist – systematisk hjärntvätt. Matz var efter utbildningen en glödande nazist, han var som förbytt. Han utstötte antisemitiska paroller. Var onåbar som en debil. Min morfar tillrättavisade honom många gånger: han hade judiska affärsvänners krediter att tacka för hela sin förmögenhet. Och när det inte hjälpte örfilade han upp honom flera gånger. Men hans förnuft var som utplånat. Han spelade byideologen, trakasserade jämnåriga, som försökte hålla sig undan från fronten. Han hade ett skrivbordsarbete vid den rumänska armén. Men han drogs från teorin till praktiken, han anmälde sig som frivillig till SS, ville till fronten. Efter ett par månader kom han tillbaka hem för att gifta sig. Av förbrytelseorna vid fronten hade han kommit på andra tankar och utnyttjade en gångbar trollformel för att komma ifrån kriget några dagar. Denna trollformel hette vigselledighet.

Min mormor hade två foton av sin son Matz, längst bak i en byrålåda, ett bröllofsfoto och ett dödsfoto. På bröllofsfotot står en brud i vitt, en hand högre än han, späd och allvarlig, en gipsmadonna. På hennes huvud en vaxkrans som ett översnöat lövverk. Bredvid henne Matz i nazistuniform. I stället för att vara brudgum är han soldat. En vigselsoldat och sin egen siste hembygdssoldat. Knappt tillbaka till fronten kom dödsfotot. På detta finns en allra sista soldat, söndersliten av en mina. Dödsfotot är stort som en hand, en svart åker, mitt på den ett vitt tygstycke med en liten grå människohög. I det svarta ligger det vita tygstycket, så litet som en barnnäsduk, vars vita fyrkant har en bisarr teckning i mitten. För min mormor hade även detta foto sin hybrid: på den vita näsduken fanns en död nazist, i hennes minne en levande son. Min mormor hade under alla år denna dubbelbild liggande i sin bönbok. Hon bad varje dag. Troligtvis var även hennes böner dubbelbottnade. Troligtvis följde de sprickan från den älskade sonen till den besatte nazisten och önskade också att Vår Herre kunde gå ner i spagat för att kunna älska denne son och förlåta nazisten.

Min morfar var soldat i första världskriget. Han visste vad han talade om, när han beträffande sin son Matz ofta och förbittrat sade: *Ja, när fanorna fladdrar halkar förnuftet ner i trumpeten*. Denna varning passade också in på den följande diktaturen, i

vilken jag själv levde. Dagligen såg man hur förnuftet hos små och stora profitörer halkade ner i trumpeten. Jag beslöt att inte blåsa trumpeten.

Men som barn måste jag mot min vilja lära mig att spela dragspel. Ty i vårt hus fanns det röda dragspel, som hade tillhört den döde soldaten Matz. Dragspelets remmar var alldeles för långa för mig. För att de inte skulle rutscha ned från axlarna band dragspelsläraren ihop dem med en näsduk på ryggen.

Kan man säga, att just de allra minsta föremålen, det må vara trumpeten, dragspel eller näsduk, binder ihop det mest disparata i livet. Att föremålen kretsar runt och i sina avvikelser har något som reagerar på upprepningarna – den onda cirkeln. Man kan tro det men inte uttala det. Men det man inte kan säga, kan man skriva. Därför att skrivandet är en stum syssla, ett arbete från huvudet ned i handen. Munnen blir överhoppad. Jag talade mycket under diktaturen, oftast för att jag hade bestämt mig för att inte blåsa trumpeten. För det mesta hade talandet outhärdliga följder. Men skrivandet började i tigandet, där på fabrikstrappan, där jag var tvungen att komma överens med mig själv om mer än man kunde säga högt. Det som skedde gick inte längre att artikulera i tal. På sin höjd yttre små tillägg, men inte vidden av det hela. Den kunde jag bara stumt bokstavera inne i mitt huvud, i ordens onda cirkel när jag skrev. Jag reagerade på dödsångesten med livshunger. Den var en ordhunger. Endast virveln av ord kunde uttrycka mitt tillstånd. Den bokstaverade, vad som inte lät sig sägas med munnen. Jag jagade runt efter det upplevda i ordens onda cirkel, tills något dök upp på ett sådant sätt, som jag tidigare inte hade stött på. Parallellt med verkligheten började ordens pantomim att träda i funktion. Den respekterar inga realistiska dimensioner, krymper huvudhandlingen och tänjer ut det oväsentliga. Ordens onda cirkel ger hals över huvud ett slags förtrollad logik åt det upplevda. Pantomimen är rabiat, hela tiden ängslig och känner lika stort begär som leda. Temat diktatur är av egen kraft i centrum, eftersom en självklarhet aldrig mer kommer igen, när man nästan totalt blivit fråntagen den. Temat är underförstått där, men orden tar mig i besittning. De lockar temat dit de själva vill. Ingenting stämmer längre och allt är sant.

När jag var en vits i trappan var jag lika ensam som när jag på den tiden som barn vallade kor i floddalen. Jag åt blommor och blad, så att jag skulle få tillhöra dessa växter, för de visste hur man lever, det visste inte jag. Jag tilltalade dem med deras namn. Namnet *mjölkdistel* borde verkligen vara en taggig växt med mjölk i stjälken. Men den växten reagerade inte på namnet *mjölkdistel*. Jag provade med påhittade namn: TAGGBLADNÄRV, HULLINGHALS, där varken *mjölk* eller *distel* förekom. I sveket gentemot den riktiga växten med alla falska namn, öppnade sig luckan ut mot tomheten.

Blamagen var att tala högt med mig själv och inte med växten. Men blamagen gjorde mig gott. Jag vallade kor och ordens klang beskyddade mig. Jag kände:

*Varje ord i ansiktet
vet något om den onda cirkeln
men säger det inte.*

Ordens klang vet att den måste bedra, eftersom föremålen bedrar den egna materien, känslorna med sina gester. I skärningspunkten, där materians och gesternas bedrägeri möts, nästlar sig ordens klang in med sin påhittade sanning. När man skriver kan det aldrig bli tal om förtroende, snarare om svekets ärliga uppsåt.

Vid den tiden i fabriken, när jag var en vits i trappan och min arbetsplats var en näsduk, hittade jag i mitt lexikon även det vackra ordet RÄNTETRAPPAN. Det betyder en stegvis höjd räntesats på ett lån. De stigande räntesatserna är för den ene kostnader, för den andre inkomster. När jag skriver blir det både och, ju mer jag fördjupar mig i texten. Ju mer det skrivna plundrar mig, desto mer tydliggör det för det levda, vad som inte fanns i själva upplevelsen. Det är bara orden som upptäcker det, eftersom de inte visste det tidigare. Där de överraskar det levda blir det som mest tydligt. Orden blir så övertygande att det levda måste klamra sig fast vid dem för att inte falla sönder.

Det verkar, tycker jag, som om tingen inte känner sin egen materia, gesterna inte känner sina känslor och orden inte den mun som uttalar dem. Men för att försäkra oss om vår egen existens, behöver vi tingen, gesterna och orden. Ju fler ord vi tillåter oss att använda, desto friare är vi ju. När vi förbjuds att använda munnen, försöker vi genom gester, ja till och med genom tingen att hävda oss. De är svårare att tyda, undgår för en tid att bli misstänkta.. På så sätt kan de hjälpa oss att omvandla en förnedring till en värdighet, som en tid undgår att bli misstänkt.

Kort före min emigration från Rumänien hämtades min mor en morgon av bypolisen. Hon var redan vid dörren när hon kom att tänka på HAR DU EN NÄSDUK. Hon hade ingen. Trots att polisen var otålig gick hon tillbaka in i huset och hämtade en näsduk. På polisstationen vrålade polisen. Min mors rumänska räckte inte till för att förstå hans skrik. Då lämnade han lokalen och låste den utifrån. Hela dagen satt min mor inspärrad där. De första timmarna satt hon och grät vid hans bord. Sedan började hon gå omkring och damma möblerna med den av tårar våta näsduken. Därefter tog hon vattenhinken från hörnet och handduken från kroken på väggen och torkade av golvet. Jag blev upprörd när hon berättade det för mig. *Hur bara kan du städa kontoret åt dem*, frågade jag. Hon sade utan att skämmas: *Jag försökte hitta arbete åt mig så att tiden skulle gå.*

Och kontoret var så smutsigt. Tur att jag hade tagit med mig en av de stora herrnäsdukarna.

Först nu förstod jag att hon genom ytterligare, men frivillig förnedring skaffade sig värdighet i denna arrestlokal. I ett collage har jag letat efter ord för detta:

*Jag tänkte på den stolta rosen i mitt hjärta
 på den onyttiga själen som ett såll
 men innehavaren frågade:
 vem får övertaget
 jag sade: hudens räddning
 han skrek: huden är
 bara en fläck kränkt batist
 utan förnuft*

Jag skulle önska att jag kunde uttala en mening till alla dem, som man varje dag i diktaturer fråntar sin värdighet – om det så bara är en sats med ordet näsduk. Och om det så bara är frågan: HAR NI EN NÄSDUK.

Kan det förhålla sig så att frågan om näsduken i alla tider inte varit en fråga om näsduken utan om människans akuta ensamhet.

Översättning: Karin Löfdahl

nur ein weißer Porzellankopf sprach nur was ihn
 betraf er sei der Inhaber ABER ICH
 fragte, warum zünden Sie die Kerzen
 AN ich habe nichts getan in den Flammen
 sprangen ein Sichelhahn SCHARLACHROT Fische
 RAUCHSCHWARZ wie Eisenerz Insekten bleich
 wie ROSENQUARZ ich dachte AN die
 stramme Rose im Herzen AN die nutzlose SEELE
 WIE EIN Sieb der Inhaber fragte aber
 WER gewinnt die Oberhand ich sagte
 DIE Rettung DER Haut
 er schrie DIE Haut ist
 nur ein Fleck beleidigter
 Batist ohne Verstand

